Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 29ης Νοεμβρίου 2011 [1]

Υπόθεση C-307/10

Chartered Institute of Patent Attorneys
κατά
Registrar of Trade Marks

[αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσα από The Person Appointed by the Lord Chancellor under Section 76 of the Trade Marks Act 1994, on Appeal from the Registrar of Trade Marks, η οποία διαβιβάστηκε από το High Court of Justice (England & Wales) (Ηνωμένο Βασίλειο)]

«Σήματα — Οδηγία 2008/95/ΕΚ — Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 — Έκταση της προστασίας του σήματος — Προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η προστασία του σήματος — Αναγκαίες προϋποθέσεις σαφήνειας και ακρίβειας — Χρήση των τίτλων κλάσεων της ταξινομήσεως της Νίκαιας — Ανακοίνωση 4/03 του προέδρου του ΓΕΕΑ»

1. Οι δύο βασικές συνιστώσες της καταχωρίσεως ενός σήματος είναι, αφενός, το σημείο και, αφετέρου, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που το σημείο αυτό πρέπει να δηλώσει. Εκάστη εκ των συνιστωσών αυτών καθιστά δυνατόν να ορισθεί το ακριβές αντικείμενο της προστασίας που παρέχει το καταχωρισμένο σήμα στον δικαιούχο του.

2. Με την απόφαση Sieckmann [2], το Δικαστήριο διατύπωσε τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένα σημείο για να συνιστά σήμα. Η παρούσα υπόθεση του παρέχει, εν προκειμένω, την ευκαιρία να ορίσει τους κανόνες που διέπουν τον προσδιορισμό των προϊόντων και των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η προστασία του σήματος και, εμμέσως, να εκτιμήσει την εμβέλεια των κανόνων που εφαρμόζει μέχρι σήμερα το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και πρότυπα) (στο εξής: ΓΕΕΑ). Το ζήτημα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία την ώρα που τα εθνικά γραφεία σημάτων και το ΓΕΕΑ αναπτύσσουν αποκλίνουσες πρακτικές, οι οποίες καταλήγουν σε διαφορετικές προϋποθέσεις καταχωρίσεως, αντίθετες προς τους σκοπούς που επιδιώκει ο νομοθέτης της Ένωσης.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-273/00 (Συλλογή 2002, σ. I-11737).

I – Το νομικό πλαίσιο

Α – *Ο Διακανονισμός της Νίκαιας*

3. Ο Διακανονισμός της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί[3], θεσπίσθηκε σύμφωνα με το άρθρο 19 της συμβάσεως για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας[4], η οποία διέπει το δίκαιο των σημάτων σε διεθνές επίπεδο. Το άρθρο 1 ορίζει ότι ο Διακανονισμός της Νίκαιας έχει ως αντικείμενο να διευκολύνει την καταχώριση σημάτων χάρη στην ταξινόμηση της Νίκαιας.

4. Το άρθρο 2 του Διακανονισμού της Νίκαιας ορίζει τη νομική σημασία και τον τρόπο εφαρμογής της ταξινομήσεως της Νίκαιας. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«1) Με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που τίθενται από την παρούσα Συμφωνία, η σημασία της ταξινόμησης είναι αυτή που της αποδίδεται από κάθε χώρα της Ειδικής Ένωσης. Κυρίως, η ταξινόμηση δεν δεσμεύει τις χώρες της Ειδικής Ένωσης ούτε ως προς την εκτίμηση της έκτασης της προστασίας του σήματος, ούτε ως προς την αναγνώριση των σημάτων υπηρεσιών.

2) Καθεμία από τις χώρες της Ειδικής Ένωσης επιφυλάσσεται της δυνατότητας να εφαρμόσει την ταξινόμηση ως κύριο ή βοηθητικό σύστημα.

3) Οι αρμόδιες διοικήσεις των χωρών της Ειδικής Ένωσης θα αναγράφουν στους επίσημους τίτλους και δημοσιεύσεις των καταχωρίσεων των σημάτων, τους αριθμούς των κατηγοριών της ταξινόμησης στις οποίες ανήκουν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το σήμα.

[…]»

5. Την ταξινόμηση της Νίκαιας διαχειρίζεται το διεθνές γραφείο του ΠΟΠΙ. Περιλαμβάνει κατάλογο κλάσεων, συνοδευόμενο από επεξηγηματικές σημειώσεις, ανάλογα με την περίπτωση, καθώς και αλφαβητικό κατάλογο των προϊόντων και των υπηρεσιών που εμπίπτουν σε εκάστη των κλάσεων. Επί του παρόντος, περιλαμβάνει έναν κατάλογο τίτλων για 34 κλάσεις προϊόντων και για 11 κλάσεις υπηρεσιών. Οι ενδείξεις προϊόντων ή υπηρεσιών που απαντούν στον τίτλο των κλάσεων αναφέρουν γενικώς τους τομείς στους οποίους εμπίπτουν, κατ' αρχήν, τα οικεία προϊόντα και υπηρεσίες[5]. Η ένατη έκδοση της ταξινομήσεως της Νίκαιας, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2007, περιλαμβάνει αλφαβητικό κατάλογο 11 600 διακρίσεων.

6. Η ταξινόμηση της Νίκαιας πρέπει να εφαρμόζεται στις αιτήσεις καταχωρίσεως και στην καταχώριση κοινοτικών σημάτων.

3 — Στο εξής: Διακανονισμός της Νίκαιας. Σύμφωνα με τη βάση δεδομένων του Παγκόσμιου Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (στο εξής: ΠΟΠΙ), μόνον η Κυπριακή Δημοκρατία και η Δημοκρατία της Μάλτας δεν έχουν υπογράψει τον Διακανονισμό της Νίκαιας. Πάντως, τα κράτη αυτά χρησιμοποιούν την κοινή ταξινόμηση των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε ένα σήμα (στο εξής: ταξινόμηση της Νίκαιας).

4 — Σύμβαση για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η οποία υπεγράφη στο Παρίσι στις 20 Μαρτίου 1883, αναθεωρήθηκε για τελευταία φορά στη Στοκχόλμη, στις 14 Ιουλίου 1967, και τροποποιήθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 1979 (*Recueil des traités des Nations Unies*, τόμος 828, αριθ. 11851, σ. 305, στο εξής: Σύμβαση των Παρισίων).

5 — Βλ. τις γενικές παρατηρήσεις και το σημείο 1 του οδηγού για τους χρήστες σχετικά με την ταξινόμηση της Νίκαιας, που διατίθενται στον διαδικτυακό τόπο του ΠΟΠΙ.

Β – *Η οδηγία 2008/95/ΕΚ*

7. Η οδηγία 2008/95/ΕΚ[6] θεσπίσθηκε με σκοπό την κατάργηση των διαφορών μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών που μπορούσαν να παρεμποδίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ή να νοθεύσουν τους όρους ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς. Η οδηγία περιορίζει την προσέγγιση των νομοθεσιών στις εθνικές διατάξεις οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Στις διατάξεις αυτές καταλέγονται και αυτές που ορίζουν τις προϋποθέσεις καταχωρίσεως σήματος και εκείνες που καθορίζουν την προστασία που παρέχεται στα κανονικώς καταχωρισμένα σήματα. Λαμβανομένων υπόψη των δεσμεύσεων που έχουν συνομολογηθεί σε διεθνές επίπεδο, οι διατάξεις αυτές πρέπει να τελούν σε πλήρη αρμονία με αυτές της Συμβάσεως των Παρισίων και δεν πρέπει να επηρεάζουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση αυτή για τα συμβαλλόμενα κράτη.

8. Το άρθρο 2 της οδηγίας ορίζει τα σημεία που μπορούν να αποτελέσουν σήμα, ως εξής:

«Το σήμα μπορεί να συνίσταται από οποιαδήποτε σημεία επιδεχόμενα γραφικής παράστασης, ιδίως δε από λέξεις, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, από εικόνες, γράμματα, αριθμούς, το σχήμα του προϊόντος ή της συσκευασίας του, εφόσον τα σημεία αυτά μπορούν από τη φύση τους να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αντίστοιχα άλλων επιχειρήσεων.»

9. Το άρθρο 3 της οδηγίας απαριθμεί τους λόγους απαραδέκτου και ακυρότητας που είναι δυνατόν να προβληθούν κατά της καταχωρίσεως σήματος. Δεν καταχωρίζονται, επί παραδείγματι, ή, εάν έχουν καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα ή τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο προς δήλωση του προορισμού του προϊόντος.

10. Το άρθρο 4 της οδηγίας απαριθμεί τους περαιτέρω λόγους απαραδέκτου ενός σήματος και τους λόγους ακυρότητας καταχωρισμένου σήματος σε περίπτωση συγκρούσεως με προγενεστέρως κατατεθέν σήμα.

11. Τέλος, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας, «[τ]ο καταχωρισμένο σήμα παρέχει στο[ν] δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα». Ο δικαιούχος μπορεί να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές κάθε σημείο που είναι ταυτόσημο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί.

Γ – *Οι κανονισμοί (ΕΚ) 207/2009 και (ΕΚ) 2868/95*

12. Στο πλαίσιο υλοποιήσεως της εσωτερικής αγοράς, ο κανονισμός (ΕΚ) 207/2009[7] καθιερώνει, πλην των εθνικών σημάτων, το κοινοτικό σήμα, το οποίο αποκτάται βάσει ενιαίας διαδικασίας, προστατεύεται κατά ενιαίο τρόπο εντός της Ένωσης και θα παράγει τα αποτελέσματά του στο σύνολο της επικράτειας των κρατών μελών. Το κοινοτικό σήμα δεν αντικαθιστά τα εθνικά συστήματα προστασίας, τα οποία εξακολουθούν να ισχύουν. Η καταχώριση και η διαχείριση του σήματος αυτού εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του ΓΕΕΑ.

13. Τα άρθρα 4 και 7 έως 9 του κανονισμού περιλαμβάνουν διατάξεις ανάλογες με αυτές των άρθρων 2 έως 5 της οδηγίας.

6 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ L 299, σ. 25, στο εξής: οδηγία).

7 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 78, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).

14. Αντιθέτως, το άρθρο 26, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού προβλέπει ότι η αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος πρέπει να περιλαμβάνει τον κατάλογο των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η καταχώριση. Κατά τον κανόνα 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 2868/95 [8], «[τ]α προϊόντα και οι υπηρεσίες κατονομάζονται στον κατάλογο κατά τρόπο που να δείχνει καθαρά τη φύση τους και έτσι ώστε κάθε προϊόν και κάθε υπηρεσία να μπορεί να ταξινομηθεί σε μια μόνο κλάση της ταξινόμησης της Νίκαιας».

15. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού, σε συνδυασμό με τον κανόνα 2, παράγραφος 1, του εκτελεστικού κανονισμού, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες για τα οποία κατατίθενται τα κοινοτικά σήματα ταξινομούνται σύμφωνα με το σύστημα ταξινομήσεως της Νίκαιας. Ο κανόνας 2, παράγραφος 4, του εκτελεστικού κανονισμού προβλέπει, τέλος, τα εξής:

«Η ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών εξυπηρετεί αποκλειστικά διοικητικούς σκοπούς. Για τον λόγο αυτό, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες δεν μπορούν να θεωρούνται ως ταυτόσημα μεταξύ τους επειδή εμφανίζονται στην ίδια κλάση στην ταξινόμηση της Νίκαιας ούτε διαφορετικά μεταξύ τους επειδή εμφανίζονται σε διαφορετικές κλάσεις στην εν λόγω ταξινόμηση.»

Δ – *Η ανακοίνωση 4/03 του προέδρου του ΓΕΕΑ*

16. Η ανακοίνωση 4/03 του προέδρου του ΓΕΕΑ [9] σκοπεί, σύμφωνα με το σημείο Ι αυτής, να εξηγήσει και να αποσαφηνίσει την πρακτική του ΓΕΕΑ «όσον αφορά τη χρήση και τις συνέπειες της χρήσεως των τίτλων κλάσεων όταν οι αιτήσεις καταχωρίσεως ή οι καταχωρίσεις κοινοτικών σημάτων αποτελούν το αντικείμενο περιορισμού ή μερικής παραιτήσεως ή όταν εντάσσονται σε διαδικασίες ανακοπής ή ακυρώσεως».

17. Από το σημείο ΙΙΙ, δεύτερο εδάφιο, της ανακοινώσεως 4/03 προκύπτει ότι το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται *οι γενικές ενδείξεις ή οι πλήρεις τίτλοι* κλάσεων *που προβλέπονται στην ταξινόμηση της Νίκαιας* συνιστά ορθή προδιαγραφή, ταξινόμηση και ομαδοποίηση των προϊόντων και των υπηρεσιών σε αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος.

18. Ειδικότερα, στο εν λόγω σημείο αναφέρεται ότι το «[ΓΕΕΑ] δεν απαγορεύει τη χρήση γενικών ενδείξεων και τίτλων κλάσεων για τον λόγο ότι είναι υπερβολικά ασαφείς ή αόριστοι, αντίθετα προς την πρακτική ορισμένων εθνικών γραφείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των τρίτων χωρών σε σχέση με ορισμένους τίτλους κλάσεων και ορισμένες γενικές ενδείξεις».

19. Επιπλέον, το σημείο IV της ανακοινώσεως αυτής προβλέπει τα εξής:

«Οι 34 κλάσεις προϊόντων και οι 11 κλάσεις υπηρεσιών περιλαμβάνουν το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών, οπότε η χρήση όλων των γενικών ενδείξεων του τίτλου κλάσεως συγκεκριμένης κλάσεως συνιστά αξίωση έναντι όλων των αγαθών ή υπηρεσιών της σχετικής ειδικής κλάσεως.

Ομοίως, η χρήση γενικής ενδείξεως που απαντά στον τίτλο κλάσεως αφορά όλα τα προϊόντα ή υπηρεσίες που εμπίπτουν στην εν λόγω γενική ένδειξη και ορθώς ταξινομούνται στην ίδια τάξη. […]»

8 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 303, σ. 1, στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός).

9 — Ανακοίνωση της 16ης Ιουνίου 2003, για τη χρήση των τίτλων κλάσεων στους καταλόγους προϊόντων και υπηρεσιών για τις αιτήσεις και τις καταχωρίσεις κοινοτικού σήματος (στο εξής: ανακοίνωση 4/03).

20. Τέλος, το σημείο V.2, της ανακοινώσεως αυτής ορίζει τα εξής:

«Όσον αφορά τις διαδικασίες ανακοπής και ακυρώσεως, ο κανόνας ότι η χρήση του πλήρους τίτλου κλάσεως για ειδική κλάση σημαίνει ότι καταλαμβάνει όλα τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στην κλάση αυτή έχει ως συνέπεια ότι όταν η αίτηση ή η πλέον πρόσφατη καταχώριση περιέχει προϊόντα ή υπηρεσίες που ορθώς ταξινομούνται στην ίδια κλάση, τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες είναι ταυτόσημα προς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του προγενέστερου σήματος. Όταν η προδιαγραφή δεν περιλαμβάνει όλες τις γενικές ενδείξεις ενός ειδικού τίτλου κλάσεως αλλά μόνο μία ή ορισμένες από αυτές, δεν θα υπάρχει ταυτότητα παρά μόνον εφόσον το ειδικό στοιχείο εμπίπτει στη γενική ένδειξη. […]»

Ε – *Το εθνικό δίκαιο*

21. Ο νόμος περί σημάτων του 1994 (Trade Marks Act 1994, στο εξής: νόμος του 1994), με τον οποίο μεταφέρθηκε η οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου, προβλέπει, στο άρθρο 32, παράγραφος 2, στοιχείο c, ότι η αίτηση καταχωρίσεως σήματος πρέπει να περιέχει αναφορά των αγαθών ή υπηρεσιών για τα οποία ζητείται να καταχωρισθεί το σήμα.

22. Κατά το άρθρο 34, παράγραφος 1, του νόμου του 1994, τα διάφορα αγαθά και υπηρεσίες ταξινομούνται σύμφωνα με την προβλεπόμενη ταξινόμηση.

23. Ο νόμος αυτός συμπληρώθηκε με την κανονιστική απόφαση περί σημάτων του 2008 (Trade Marks Rules 2008) που αφορά την πρακτική και τη διαδικασία ενώπιον του UK Intellectual Property Office. Κατά τον κανόνα 8, παράγραφος 2, στοιχείο b, της εν λόγω κανονιστικής αποφάσεως, ο αιτών πρέπει να εξειδικεύει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες για τα οποία ζητείται το εθνικό σήμα, κατά τρόπον ώστε η φύση τους να προβάλλεται σαφώς.

ΙΙ – Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

24. Το Chartered Institute of Patent Attorneys (στο εξής: CIPA) κατέθεσε στο Registrar of Trade Marks (στο εξής: Registrar), στις 16 Οκτωβρίου 2009, αίτηση για την καταχώριση της ονομασίας IP TRANSLATOR ως σήματος για τα προϊόντα που εμπίπτουν στην κλάση 41 της ταξινομήσεως της Νίκαιας, με τίτλο «επιμόρφωση (επαγγελματική κατάρτιση), εκπαίδευση· ψυχαγωγία· αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες».

25. Το Registrar εξέτασε την αίτηση αυτή στηριζόμενο στην ανακοίνωση 4/03 και την απέρριψε. Πράγματι, καθόσον η εν λόγω αίτηση αναφερόταν στον τίτλο κλάσεων της κλάσεως 41 της ταξινομήσεως της Νίκαιας, το Registrar εξέτασε την ύπαρξη απολύτων λόγων απαραδέκτου σε σχέση με το σύνολο των υπηρεσιών που εμπίπτουν στην κλάση αυτή, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες μεταφράσεως. Πάντως, το Registrar έκρινε ότι το σήμα IP TRANSLATOR ήταν περιγραφικό σε σχέση με τις υπηρεσίες αυτές και, επομένως, αρνήθηκε να προβεί στην καταχώρισή του.

26. Το CIPA άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, υποστηρίζοντας ότι η αίτηση καταχωρίσεως που κατέθεσε δεν ανέφερε και δεν αποσκοπούσε να καλύψει τις υπηρεσίες μεταφράσεως της κλάσεως 41 της ταξινομήσεως της Νίκαιας. Κατά τον Person Appointed by the Lord Chancellor under Section 76 of the Trade Marks Act 1994, on Appeal from the Registrar of Trade Marks (Εντεταλμένος Δικαστής από τον Lord Chancellor βάσει του άρθρου 76 του νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου περί σημάτων για την εκδίκαση εφέσεως κατά των αποφάσεων του γραφείου σημάτων, Ηνωμένο Βασίλειο) οι υπηρεσίες αυτές δεν θεωρούνται λογικά ως μια υποκατηγορία των υπηρεσιών «επιμορφώσεως», «εκπαιδεύσεως», «ψυχαγωγίας», «αθλητικών δραστηριοτήτων» ή «πολιτιστικών δραστηριοτήτων».

27. Από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι, εκτός από τον αλφαβητικό κατάλογο, ο οποίος περιέχει 167 εγγραφές για την αναλυτική περιγραφή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στην κλάση 41 της ταξινομήσεως της Νίκαιας, η βάση δεδομένων που τηρείται στο Registrar για τους σκοπούς του νόμου του 1994 περιέχει πάνω από 2 000 εγγραφές για την αναλυτική περιγραφή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στην κλάση 41, η δε βάση δεδομένων Euroace, η οποία τηρείται από το ΓΕΕΑ για τους σκοπούς του κανονισμού, περιέχει πάνω από 3 000 εγγραφές για την αναλυτική περιγραφή υπηρεσιών που εμπίπτουν στην εν λόγω κλάση.

28. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, εάν η προσέγγιση του Registrar ήταν ορθή, όλες αυτές οι εγγραφές, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών μεταφράσεως, θα καλύπτονταν από την αίτηση καταχωρίσεως του CIPA. Σε αυτήν την περίπτωση, η αίτηση θα κάλυπτε υπηρεσίες των οποίων δεν γίνεται μνεία σ' αυτήν ούτε στην καταχώριση που θα προέκυπτε από την εν λόγω αίτηση. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εν λόγω ερμηνευτική προσέγγιση δεν συμβιβάζεται με την αναγκαία προϋπόθεση να προσδιορίζονται με σαφήνεια και ακρίβεια τα διάφορα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που καλύπτονται από αίτηση καταχωρίσεως σήματος.

29. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται και σε μια έρευνα που διεξήχθη το 2008 από την Association of European Trade Mark Owners (Marques), η οποία κατέδειξε ότι η πρακτική ποικίλλει ανάλογα με τα κράτη μέλη, αφού ορισμένες αρμόδιες αρχές εφαρμόζουν την ερμηνευτική προσέγγιση που προβλέπει η ανακοίνωση 4/03, ενώ άλλες αρνούνται να το πράξουν.

30. Προς άρση των ως άνω αμφιβολιών, ο Person Appointed by the Lord Chancellor under Section 76 of the Trade Marks Act 1994, on Appeal from the Registrar of Trade Marks, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Στο πλαίσιο της οδηγίας […]:

1) Είναι απαραίτητο να προσδιορίζονται με σαφήνεια και ακρίβεια τα διάφορα αγαθά ή οι υπηρεσίες που καλύπτονται από αίτηση καταχωρίσεως σήματος, και αν ναι σε ποιο βαθμό;

2) Επιτρέπεται η χρήση των γενικών όρων των τίτλων κλάσεων της [Ταξινομήσεως της Νίκαιας], με σκοπό τον προσδιορισμό των διαφόρων αγαθών ή υπηρεσιών που καλύπτονται από αίτηση καταχωρίσεως σήματος;

3) Απαιτείται ή επιτρέπεται να ερμηνεύεται τέτοια χρήση των γενικών όρων των τίτλων κλάσεων της προαναφερθείσας διεθνούς ταξινομήσεως αγαθών και υπηρεσιών σύμφωνα με την ανακοίνωση 4/03 [...];»

31. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι διάδικοι της κύριας δίκης, καθώς και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Τσεχική, η Δανική, η Γερμανική, η Ιρλανδική, η Γαλλική, η Αυστριακή, η Πολωνική, η Πορτογαλική, η Σλοβακική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, το ΓΕΕΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

III – Η ανάλυσή μου

32. Με τα προδικαστικά ερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να καθορίσει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ο προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ο αιτούμενος την καταχώριση σήματος ζητεί προστασία [10]. Διερωτάται συναφώς ως προς την επιρροή των γενικών ενδείξεων που περιλαμβάνονται στους τίτλους κλάσεων της ταξινομήσεως της Νίκαιας καθώς και ως προς την έκταση της ερμηνείας που υιοθέτησε ο πρόεδρος του ΓΕΕΑ με την ανακοίνωση 4/03.

Α – *Προκαταρκτικές παρατηρήσεις*

33. Πρώτον, διαπιστώνω εκ προοιμίου ότι η οδηγία δεν περιέχει καμία διάταξη σχετικά με τον προσδιορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η καταχώριση του σήματος. Πάντως, η επίτευξη των σκοπών που επιδιώκονται με την οδηγία, όπως αυτοί προκύπτουν από τις αιτιολογικές σκέψεις της, απαιτεί την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών ως προς το σημείο αυτό.

34. Πράγματι, η τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας ορίζει ότι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών αφορά «μόνον εκείνες τις εθνικές διατάξεις οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς». Κατά το Δικαστήριο, η οδηγία εναρμονίζει, κατά συνέπεια, βασικούς κανόνες ουσίας στον εν λόγω τομέα [11], μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, κατ' εμέ, οι κανόνες που παρέχουν τη δυνατότητα προσδιορισμού της εκτάσεως της προστασίας ενός σήματος.

35. Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι, κατά την όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, «η πραγματοποίηση των στόχων [των νομοθεσιών των κρατών μελών], οι οποίοι επιδιώκονται με την προσέγγιση, προϋποθέτει ότι η απόκτηση και η διατήρηση του δικαιώματος επί του κατατεθέντος σήματος εξαρτάται, κατ' αρχήν, από τους ίδιους όρους σε όλα τα κράτη μέλη». Πάντως, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι απαιτήσεις σχετικά με τον προσδιορισμό των προϊόντων και των υπηρεσιών συνιστούν σαφώς ουσιαστική προϋπόθεση αποκτήσεως του συνδεόμενου με το σήμα δικαιώματος [12].

36. Τέλος, κατά τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, «για τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων και της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών, είναι βασικό να παρέχεται στο μέλλον η αυτή προστασία στα καταχωρισμένα σήματα, σύμφωνα με τη νομοθεσία όλων των κρατών μελών». Πάντως, η προστασία του σήματος διασφαλίζεται ουσιωδώς με την καταχώρισή του [13]. Κατά συνέπεια, η ενιαία προστασία του σήματος στο σύνολο του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποκλείει την πρόβλεψη διαφορετικών προϋποθέσεων καταχωρίσεως και επιτάσσει την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών σχετικά με τον προσδιορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών.

37. Δεύτερον, είναι αναγκαίο να οριστεί κοινή προσέγγιση σε σχέση με τον προσδιορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών, ανάλογα με το αν η αίτηση αφορά την καταχώριση εθνικού ή την καταχώριση κοινοτικού σήματος.

10 — Στο πλαίσιο της αναλύσεώς μου, αναφέρομαι στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer, στην υπόθεση που κατέληξε στην απόφαση της 11ης Μαρτίου 2003, C-40/01, Ansul (Συλλογή 2003, σ. I-2439), καθώς και στα σημεία 57 έως 82 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση που κατέληξε στην απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-418/02, Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte (Συλλογή 2005, σ. I-5873).

11 — Απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-482/09, Budějovický Budvar (Συλλογή 2011, σ. I-8701, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η απόφαση εκείνη αφορούσε την ερμηνεία της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), ενώ οι διατάξεις εκείνες είναι, κατ' ουσίαν, ταυτόσημες προς τις διατάξεις της οδηγίας.

12 — Προπαρατεθείσα απόφαση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte (σκέψη 31).

13 — Προπαρατεθείσα απόφαση Sieckmann (σκέψη 37).

38. Είναι αληθές, όπως πρόσφατα υπενθύμισε το Δικαστήριο, ότι το καθεστώς των κοινοτικών σημάτων συνιστά αυτοτελές σύστημα το οποίο αποτελείται από ένα σύνολο κανόνων και επιδιώκει σκοπούς που προσιδιάζουν σ' αυτό [14]. Πάντως, τα καθεστώτα εθνικών σημάτων και κοινοτικού σήματος στηρίζονται σε κοινές βασικές αρχές, όπως προκύπτει σαφώς από την ταυτότητα των σκοπών και των ουσιαστικών κανόνων. Πράγματι, οι κανόνες σχετικά με τον ορισμό και την κτήση του σήματος καθώς και οι κανόνες που καθορίζουν τα αποτελέσματά του είναι, κατ' ουσίαν, ταυτόσημοι είτε αφορούν εθνικό είτε κοινοτικό σήμα, όπως προκύπτει από τη σύγκριση του γράμματος των άρθρων 2, 3 και 5 έως 7 της οδηγίας και 4, 7, 9, 12 και 13 του κανονισμού. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν δίστασε να εφαρμόσει την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων της οδηγίας και, ειδικότερα, την ερμηνεία του άρθρου 5 αυτής στο άρθρο 9 του κανονισμού [15].

39. Άλλωστε, μολονότι το καθεστώς του εθνικού σήματος και αυτό του κοινοτικού σήματος είναι ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, πάντως, κατά τη διάρκεια ισχύος ενός σήματος, τα δύο αυτά καθεστώτα επηρεάζουν το ένα το άλλο. Τούτο μπορεί να καταστεί σαφές με μια σειρά παραδειγμάτων.

40. Πράγματι, κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού, επί παραδείγματι, το κοινοτικό σήμα θεωρείται ως εθνικό σήμα καταχωρισμένο στο κράτος μέλος στο οποίο ο δικαιούχος έχει την έδρα του. Εάν η αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους υιοθετεί πιο συσταλτική προσέγγιση από αυτή του ΓΕΕΑ ως προς το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του σήματος, είναι, τότε, προφανές ότι συμφέρει περισσότερο τον δικαιούχο του σήματος να ζητήσει την καταχώριση κοινοτικού σήματος μάλλον παρά εθνικού σήματος.

41. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 34 του κανονισμού, ο δικαιούχος προγενέστερου σήματος καταχωρισμένου σε ένα κράτος μέλος, ο οποίος καταθέτει αίτηση ταυτόσημου σήματος προκειμένου αυτό να καταχωρισθεί ως κοινοτικό σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται με εκείνα για τα οποία είχε καταχωρισθεί το προγενέστερο σήμα ή εμπεριεχόμενα σ' αυτά, δύναται να διεκδικήσει, για το κοινοτικό σήμα, την αρχαιότητα του προγενέστερου σήματος. Τέλος, κατά τα άρθρα 41 και 42 του κανονισμού, ο δικαιούχος προγενέστερου εθνικού σήματος μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά της καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος, εάν αυτό ταυτίζεται με το προγενέστερο σήμα και τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες, για τα οποία ζητείται το σήμα, ταυτίζονται με εκείνα για τα οποία προστατεύεται το προγενέστερο σήμα. Στα δύο τελευταία παραδείγματα, η εξέταση του βασίμου των αξιώσεων αυτών εξαρτάται από την ταυτότητα των οικείων προϊόντων ή των υπηρεσιών, πράγμα το οποίο προϋποθέτει ομοιόμορφη ερμηνεία των κανόνων που διέπουν τον προσδιορισμό των προϊόντων και των υπηρεσιών, εκ μέρους της αρμόδιας εθνικής αρχής και του ΓΕΕΑ.

42. Τα παραδείγματα αυτά καταδεικνύουν ότι είναι, επομένως, αναγκαίο να οριστεί ενιαία προσέγγιση όσον αφορά τον προσδιορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται το σήμα, την οποία θα πρέπει να εφαρμόζουν τόσο τα εθνικά γραφεία όσο και το ΓΕΕΑ. Άλλως, το σύστημα καταχωρίσεως των σημάτων στην Ένωση θα χαρακτηρίζεται από έλλειψη συνοχής, αυξημένη ανασφάλεια δικαίου και, επιπλέον, τάση προς το forum shopping. Προς αποτροπή αυτών των κινδύνων, η Επιτροπή ανακοίνωσε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι πρόκειται να κινηθεί προσεχώς η νομοθετική διαδικασία για την τροποποίηση της οδηγίας.

43. Έχοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων αυτών, θα προτείνω, κατά συνέπεια, στο Δικαστήριο να υιοθετήσει ομοιόμορφη ερμηνεία των προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί ο προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών, είτε η αίτηση αφορά την καταχώριση εθνικού είτε κοινοτικού σήματος και, προς τον σκοπό αυτόν, να λάβει ως σημείο αφετηρίας τους κανόνες που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του κανονισμού.

14 — Προπαρατεθείσα απόφαση Budějovický Budvar (σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

15 — Βλ., ιδίως, την απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-323/09, Interflora και Interflora British Unit (Συλλογή 2011, σ. I-8625, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Β – *Επί του προσδιορισμού των προϊόντων ή των υπηρεσιών στο πλαίσιο αιτήσεως καταχωρίσεως*

44. Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, κατά την έννοια της οδηγίας, ο αιτών είναι υποχρεωμένος να προσδιορίσει με σαφήνεια και ακρίβεια τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητεί προστασία και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ζητεί από το Δικαστήριο διευκρινίσεις ως προς τον απαιτούμενο βαθμό σαφήνειας και ακρίβειας.

45. Για τους λόγους που μόλις εξέθεσα, θα στηρίξω την ανάλυσή μου στα πρώτα στοιχεία τα οποία προκύπτουν από τον κανονισμό.

46. Ο προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η καταχώριση κοινοτικού σήματος δεν πρέπει να συγχέεται με την ταξινόμησή τους. Ο προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών διέπεται αποκλειστικά από το άρθρο 26, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού και από τον κανόνα 2, παράγραφος 2, του εκτελεστικού κανονισμού. Κατά τις διατάξεις αυτές, ο αιτών πρέπει να καταρτίσει ένα κατάλογο των προϊόντων και των υπηρεσιών, ο οποίος παρέχει τη δυνατότητα σαφούς καθορισμού της φύσεως αυτών.

47. Κατά συνέπεια, δεν υφίσταται καμία ένδειξη περί του ότι ο αιτών είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσει τους όρους των τίτλων κλάσεων της ταξινομήσεως της Νίκαιας. Η διευκρίνιση αυτή είναι σημαντική, εφόσον, με την ανακοίνωση 4/03, ο πρόεδρος του ΓΕΕΑ τείνει να αποδώσει στην ταξινόμηση της Νίκαιας νομική ισχύ την οποία δεν διαθέτει προς τον σκοπό αυτόν.

48. Πράγματι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του Διακανονισμού της Νίκαιας, η ταξινόμηση της Νίκαιας δεν έχει νομική σημασία για την αξιολόγηση της εκτάσεως της προστασίας που παρέχει το σήμα, εκτός αυτής που της αποδίδει εκάστη των χωρών της Ειδικής Ενώσεως [16].

49. Πάντως, στο πλαίσιο του καθεστώτος του κοινοτικού σήματος, η ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών σύμφωνα με την ταξινόμηση της Νίκαιας πραγματοποιείται για αμιγώς διοικητικούς σκοπούς. Τούτο προκύπτει ρητώς από την ερμηνεία του άρθρου 28 του κανονισμού, σε συνδυασμό με τον κανόνα 2, παράγραφοι 1 και 4, του εκτελεστικού κανονισμού [17].

50. Επομένως, η ταξινόμηση της Νίκαιας έχει, κατ' ουσίαν, πρακτική σημασία [18]. Διευκολύνει την καταχώριση των σημάτων, όπως αναγνώρισε το Δικαστήριο με την απόφαση Koninklijke KPN Nederland [19], καθώς και την έρευνα για προγενέστερα σήματα. Πράγματι, στο μέτρο που τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες ταξινομούνται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλα τα κράτη που έχουν υπογράψει τον Διακανονισμό της Νίκαιας, η ταξινόμηση της Νίκαιας διευκολύνει την προετοιμασία των αιτήσεων καταχωρίσεως. Επιπλέον, καθιερώνοντας ενιαίο σύστημα ταξινομήσεως, διευκολύνει τις αρμόδιες αρχές καθώς και τις επιχειρήσεις όσον αφορά τις έρευνες για προγενέστερα σήματα τα οποία μπορούν να προβληθούν στο πλαίσιο ασκήσεως ανακοπής κατά της καταχωρίσεως νέου σήματος. Τέλος, σύμφωνα με τον κανόνα 4 του εκτελεστικού κανονισμού, το τέλος καταχωρίσεως υπολογίζεται βάσει του αριθμού των κλάσεων στις οποίες κατατάσσονται τα οικεία προϊόντα και οι υπηρεσίες.

16 — Η αρχή αυτή απαντά και στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου που αφορά τη Συμφωνία της Μαδρίτης σχετικά με τη διεθνή καταχώριση σημάτων, η οποία εγκρίθηκε στη Μαδρίτη στις 27 Ιουνίου 1989 και στην οποία η Ευρωπαϊκή Κοινότητα προσχώρησε δυνάμει της αποφάσεως 2003/793/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003 (ΕΕ L 296, σ. 20).

17 — Κατά τις διατάξεις αυτές, η ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών σύμφωνα με την ταξινόμηση της Νίκαιας δεν δεσμεύει τον εξεταστή ως προς την εκτίμηση της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών, εφόσον τα προϊόντα και οι υπηρεσίες δεν μπορούν να θεωρούνται ταυτόσημα μεταξύ τους επειδή εμφανίζονται στην ίδια κλάση στην ταξινόμηση της Νίκαιας ούτε διαφορετικά μεταξύ τους επειδή εμφανίζονται σε διαφορετικές κλάσεις στην εν λόγω ταξινόμηση. Η αρχή αυτή περιλαμβάνεται και στο άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της Συμβάσεως περί του δικαίου των σημάτων, που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 27 Οκτωβρίου 1994.

18 — Βλ. σημεία 42 και 43 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση που κατέληξε στην προπαρατεθείσα απόφαση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte.

19 — Απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2004, C-363/99 (Συλλογή 2004, σ. I-1619, σκέψη 111).

51. Κατά συνέπεια, η ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών σύμφωνα με την ταξινόμηση της Νίκαιας συνιστά απλώς τυπική προϋπόθεση, της οποίας η τήρηση επιβάλλεται για προφανείς διοικητικούς και πρακτικούς λόγους.

52. Αντιθέτως, η ταξινόμηση της Νίκαιας στερείται δεσμευτικής νομικής ισχύος όσον αφορά την εκτίμηση του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του σήματος. Πράγματι, η έκταση της προστασίας που παρέχεται με το σήμα πρέπει να εξετασθεί υπό το πρίσμα μόνο των στοιχείων που ο νομοθέτης της Ένωσης προβλέπει ρητώς στο άρθρο 26, παράγραφος 1, του κανονισμού και στον κανόνα 1, παράγραφος 1, του εκτελεστικού κανονισμού σχετικά με τις προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να πληροί η αίτηση. Μεταξύ των στοιχείων αυτών περιλαμβάνονται, ιδίως, η απεικόνιση του σήματος καθώς και ο κατάλογος των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η καταχώριση, ήτοι οι δύο ουσιώδεις συνιστώσες της καταχωρίσεως ενός σήματος. Επομένως, όπως η απεικόνιση του σημείου, η απαρίθμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών οριοθετεί το αντικείμενο της προστασίας που παρέχει το σήμα. Συνεπώς, κατ' εφαρμογή της αρχής της ειδικότητας, το καταχωρισμένο σήμα προστατεύεται μόνο για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως.

53. Κατόπιν της διευκρινίσεως αυτής, πρέπει να ορισθούν επακριβώς οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ο προσδιορισμός των προϊόντων και των υπηρεσιών.

54. Προς τούτο, είναι αναγκαίο να στηριχθώ στις αρχές που καθιερώνουν το άρθρο 26, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού και ο κανόνας 2, παράγραφος 2, του εκτελεστικού κανονισμού, που αναφέρθηκαν προηγουμένως, και να λάβω υπόψη τους κανόνες που διέπουν την καταχώριση σήματος.

55. Πρώτον, η καταχώριση του σήματος πρέπει να διασφαλίζει τη βασική λειτουργία του σήματος, η οποία έγκειται στο να παρέχει στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη τη δυνατότητα να διακρίνει, χωρίς πιθανή σύγχυση, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχειρήσεως από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων [20]. Κατά συνέπεια, τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες πρέπει να είναι αναγνωρίσιμα.

56. Δεύτερον, ένα σήμα πρέπει να καταχωρίζεται σύμφωνα με την αρχή της ειδικότητας. Με την αρχή αυτή επιδιώκεται ο συμβιβασμός των αποκλειστικών δικαιωμάτων που παρέχει ένα σήμα στον δικαιούχο του με τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών. Η ως άνω αρχή επιτάσσει να καθορίζονται με ακρίβεια τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα, ούτως ώστε να περιορίζονται τα αποκλειστικά δικαιώματα στην ίδια τη λειτουργία του σήματος.

57. Τρίτον, η περιγραφή των προϊόντων και των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα είναι αναγκαία για να παράσχει στις αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα να εκτιμήσουν την ύπαρξη των λόγων απαραδέκτου που διατυπώνονται στα άρθρα 3 της οδηγίας και 7 του κανονισμού [21].

58. Κατά τα άρθρα 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο i, της οδηγίας και 7, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο i, του κανονισμού, τα σημεία που αποτελούνται αποκλειστικά από το σχήμα που επιβάλλεται από την ίδια τη φύση του προϊόντος δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση ή μπορεί να ακυρωθούν εάν καταχωρισθούν. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαία η περιγραφή του προϊόντος.

20 — Βλ. τα άρθρα 2 της οδηγίας και 4 του κανονισμού. Βλ. και την απόφαση της 6ης Μαΐου 2003, C-104/01, Libertel (Συλλογή 2003, σ. I-3793, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και την προπαρατεθείσα απόφαση Interflora και Interflora British Unit (σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 — Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2001, C-517/99, Merz & Krell (Συλλογή 2001, σ. I-6959, σκέψη 29), και προπαρατεθείσα απόφαση Koninklijke KPN Nederland (σκέψεις 33 και 34).

59. Ομοίως, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες για τα οποία ζητείται η καταχώριση σήματος πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί αν η σχετική αίτηση για καταχώριση θα πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή των άρθρων 4 της οδηγίας και 8 του κανονισμού, επειδή το σήμα ταυτίζεται με προγενέστερο σήμα ή επειδή ενδέχεται να προκληθεί κίνδυνος συγχύσεως με προγενέστερο σήμα. Συναφώς, κατά τα άρθρα 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας και 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού, ένα σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση ή, εάν έχει καταχωρισθεί, είναι δυνατό να κηρυχθεί άκυρο, εάν ταυτίζεται με προγενέστερο σήμα και τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες για τα οποία ζητείται το σήμα ταυτίζονται με εκείνα για τα οποία προστατεύεται το προγενέστερο σήμα. Κατά τα άρθρα 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας και 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, η ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως απορρέει από την αμφίδρομη σχέση μεταξύ της ομοιότητας των σημάτων μεταξύ τους και της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζονται, αντιστοίχως, από τα εν λόγω σήματα.

60. Τέλος, η ειδική μνεία των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα καθιστά δυνατή την εφαρμογή των λόγων εκπτώσεως του δικαιούχου ή ακυρότητας του σήματος και παρέχει τη δυνατότητα στα εθνικά γραφεία, σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας, και στο ΓΕΕΑ, σύμφωνα με τα άρθρα 51, 52 και 53 του κανονισμού, να περιορίσουν την έκταση της εκπτώσεως του δικαιούχου ή της ακυρότητας του σήματος μόνο στα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ισχύουν οι λόγοι αυτοί.

61. Τέταρτον, η καταχώριση πρέπει να συμβάλλει, όσον αφορά τόσο το δίκαιο της Ένωσης όσο και τα διάφορα εθνικά δίκαια, στην ασφάλεια δικαίου και στη χρηστή διοίκηση [22].

62. Πράγματι, με την προπαρατεθείσα απόφαση Sieckmann, σχετικά με τη δυνατότητα καταχωρίσεως οσφρητικού σήματος, το Δικαστήριο έκρινε ότι η γραφική παράσταση του σημείου που απαιτείται σύμφωνα με τα άρθρα 2 της οδηγίας 89/104 και 4 του κανονισμού πρέπει να είναι σαφής, ακριβής, αφ' εαυτής πλήρης, ευχερώς προσιτή, αντιληπτή, διαρκής, απαλλαγμένη αμφισημίας και αντικειμενική, ούτως ώστε να μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια [23].

63. Οι προϋποθέσεις αυτές εξυπηρετούν δύο συγκεκριμένους σκοπούς. Ο πρώτος έγκειται στην παροχή, στις αρμόδιες αρχές, της δυνατότητας να γνωρίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια τη φύση των σημείων που αποτελούν σήμα, προκειμένου να προβαίνουν στην προηγούμενη εξέταση των αιτήσεων καταχωρίσεως και στη δημοσίευση και τήρηση πρόσφορου και ακριβούς μητρώου σημάτων.

64. Πράγματι, το Δικαστήριο απαιτεί να προβαίνουν τα εθνικά γραφεία και το ΓΕΕΑ σε αυστηρό, ενδελεχή και πλήρη έλεγχο των λόγων απαραδέκτου καταχωρίσεως, ούτως ώστε να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη καταχώριση σημάτων [24]. Πράγματι, για να αξιολογηθεί η ύπαρξη ή η έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η εξέταση των λόγων απαραδέκτου της καταχωρίσεως πρέπει να πραγματοποιείται in concreto σε σχέση με κάθε ένα από τα προϊόντα ή κάθε μία από τις υπηρεσίες για τα οποία ζητείται η καταχώριση του σήματος [25] και η απόφαση της αρμόδιας αρχής περί απορρίψεως της αιτήσεως καταχωρίσεως σήματος πρέπει, κατ' αρχήν, να αιτιολογείται για κάθε ένα ή κάθε μία από τα ως άνω προϊόντα ή υπηρεσίες αντιστοίχως [26]. Οι προϋποθέσεις αυτές δικαιολογούνται από τη φύση του ελέγχου, ο οποίος είναι κατά κύριο λόγο προληπτικός, καθώς και από τον αριθμό και τον λεπτομερειακό χαρακτήρα των εμποδίων για την καταχώριση, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας καθώς και 4 και 7 του

22 — Προπαρατεθείσα απόφαση Sieckmann (σκέψη 37).

23 — Όπ.π. (σκέψεις 46 έως 55).

24 — Βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Koninklijke KPN Nederland (σκέψη 123 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

25 — Βλ. την απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2007, C-239/05, BVBA Management, Training en Consultancy (Συλλογή 2007, σ. I-1455, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 — Διάταξη της 18ης Μαρτίου 2010, C-282/09 P, CFCMCEE κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2010, σ. I-2395, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και, σε σχέση με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), ιδίως, απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C-468/01 P έως C-472/01 P, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2004, σ. I-5141, σκέψη 36).

κανονισμού. Επιπλέον, οι προϋποθέσεις αυτές δικαιολογούνται από το ευρύ φάσμα των μέσων νομικής προστασίας που διαθέτουν οι αιτούντες όταν το ΓΕΕΑ απορρίπτει την αίτηση καταχωρίσεως σήματος. Όπως υπενθύμισε πρόσφατα το Δικαστήριο, η ως άνω υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να επιτρέπει την αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στους αιτούντες[27].

65. Ο δεύτερος σκοπός έγκειται στην παροχή στις επιχειρήσεις της δυνατότητας να γνωρίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια τις καταχωρίσεις που πραγματοποιούν ή τις αιτήσεις καταχωρίσεως που υποβάλλουν οι υφιστάμενοι ή ενδεχόμενοι ανταγωνιστές τους και να λαμβάνουν συναφώς τις προσήκουσες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα τρίτων.

66. Οι προϋποθέσεις αυτές εφαρμόσθηκαν, στη συνέχεια, από το Δικαστήριο στις καταχωρίσεις χρώματος, συνδυασμού χρωμάτων[28] και ήχων[29].

67. Είναι προφανές ότι οι σκοποί αυτοί δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν και οι προϋποθέσεις αυτές θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας, εάν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία δεν μπορούσαν να προσδιορισθούν σαφώς. Πράγματι, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας P. Léger στο σημείο 63 των προτάσεών του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, οι δύο άρρηκτα συνδεδεμένες συνιστώσες της καταχωρίσεως, βάσει των οποίων καθορίζεται το αντικείμενο προστασίας που παρέχει η καταχώριση σήματος, είναι, αφενός, το σημείο και, αφετέρου, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που το σημείο αυτό προσδιορίζει.

68. Πάντως, δεν μπορώ να εφαρμόσω stricto sensu τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε σχέση με τη γραφική παράσταση οσφρητικού ή ακουστικού σημείου στον προσδιορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Είναι προφανές ότι η γραφική παράσταση σημείου που δεν μπορεί το ίδιο να γίνει αντιληπτό μέσω της οράσεως δημιουργεί προβλήματα πολύ διαφορετικά από αυτά που ενδέχεται να ανακύψουν στο πλαίσιο λεκτικής περιγραφής προϊόντων και υπηρεσιών.

69. Είναι προφανές ότι η περιγραφή αυτή πρέπει να είναι σαφής και ακριβής, προκειμένου να παρέχεται στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να προσδιορίζουν επακριβώς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες. Αυτή η σαφήνεια και η ακρίβεια προϋποθέτουν, προφανώς, ότι οι φράσεις που χρησιμοποιούνται είναι κατανοητές και απαλλαγμένες αμφισημίας.

70. Πάντως, δεν μπορώ να αποδεχθώ τον κίνδυνο ουσιώδους περιορισμού της προστασίας που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο του, απαιτώντας από αυτόν να εκθέσει λεπτομέρειες για κάθε ένα από τα οικεία προϊόντα ή κάθε μία από τις οικείες υπηρεσίες.

71. Για να τηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές υπάρχουν, κατ' εμέ, δύο εναλλακτικές λύσεις.

72. Η πρώτη έγκειται στη συγκεκριμένη απαρίθμηση εκάστου των προϊόντων ή εκάστης των υπηρεσιών για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία. Σύμφωνα με τη νομολογία, ο προσδιορισμός αυτός έχει, προφανώς, την έννοια ότι καλύπτει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που ανήκουν στη σύνθεση ή στη δομή των προϊόντων και υπηρεσιών που προσδιορίζονται συγκεκριμένα, όπως τα εξαρτήματα, ή αφορούν άμεσα τα εν λόγω προϊόντα ή τις υπηρεσίες[30].

27 — Προπαρατεθείσα διάταξη CFCMCEE κατά ΓΕΕΑ (σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

28 — Με την προπαρατεθείσα απόφαση Libertel, το Δικαστήριο έκρινε ότι το πορτοκαλί χρώμα, μολονότι αποτελεί απλή ιδιότητα των πραγμάτων, μπορούσε, πάντως, σε σχέση με προϊόν ή υπηρεσία, να αποτελέσει σημείο (σκέψη 27). Η νομολογία αυτή επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 24ης Ιουνίου 2004, C-49/02, Heidelberger Bauchemie (Συλλογή 2004, σ. I-6129, σκέψη 23), που αφορούσε συνδυασμό χρωμάτων.

29 — Βλ. την απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2003, C-283/01, Shield Mark (Συλλογή 2003, σ. I-14313), σχετικά με την καταχώριση δεκατεσσάρων ηχητικών σημάτων, εκ των οποίων ένδεκα συνίσταντο σε μουσικό πεντάγραμμο περιέχον τις εννέα πρώτες νότες της μουσικής συνθέσεως «Für Elise» του L. van Beethoven και τα άλλα τρία συνίσταντο στη «φωνή ενός κόκορα».

30 — Προπαρατεθείσα απόφαση Ansul (σκέψεις 41 έως 43).

73. Πάντως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η συγκεκριμένη απαρίθμηση μπορεί να αποδειχθεί δυσχερής, λαμβανομένης υπόψη της τεράστιας ποικιλίας που ενδέχεται να καλύπτουν ορισμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, και ότι μπορεί ακόμη να δημιουργήσει τον κίνδυνο αισθητού περιορισμού της προστασίας που το σήμα παρέχει στον δικαιούχο του. Πράγματι, είναι αδύνατον να απαιτηθεί από τον δικαιούχο καταχωρισμένου σήματος να υποβάλλει νέα αίτηση καταχωρίσεως κάθε φορά που διαφοροποιεί το προϊόν επί του οποίου κατέχει σήμα, τροποποιώντας, για παράδειγμα, σε ελάχιστο βαθμό, τη σύνθεσή του ή προορίζοντάς το για άλλες κατηγορίες προσώπων. Έτσι, ο δικαιούχος καταχωρισμένου σήματος για το γαλάκτωμα καθαρισμού θα πρέπει να μπορεί να τροποποιεί το προϊόν αυτό ανάλογα με αν προορίζεται για ανήλικα παιδιά ή για ενηλίκους, χωρίς να υποβάλλει νέες αιτήσεις καταχωρίσεως.

74. Για τον λόγο αυτόν, χωρίς να φθάνει μέχρι τη χωριστή απαρίθμηση εκάστου των οικείων προϊόντων και εκάστης των οικείων υπηρεσιών, η δεύτερη εναλλακτική λύση συνίσταται στον προσδιορισμό των βασικών προϊόντων ή υπηρεσιών κατά τρόπον ώστε οι αρμόδιες αρχές και οι επιχειρήσεις να μπορούν να εντοπίσουν με ακρίβεια *τα ουσιώδη αντικειμενικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες* [31] των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών.

75. Το κριτήριο αυτό θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα αντικειμενικού προσδιορισμού της φύσεως των προϊόντων, σύμφωνα με τον κανόνα 2, παράγραφος 2, του εκτελεστικού κανονισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να παρέχει στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καθορίσουν τα παρεμφερή προϊόντα που μπορούν να προστατευθούν από το σήμα. Νομίζω ότι το σύστημα αυτό, το οποίο εφαρμόζεται ήδη στον τομέα της τελωνειακής ταξινομήσεως των εμπορευμάτων, ανταποκρίνεται στους σκοπούς σαφήνειας και ακρίβειας, χωρίς να περιορίζει την προστασία που πρέπει να παρέχεται στον δικαιούχο του καταχωρισμένου σήματος.

76. Για παράδειγμα, μια αίτηση καταχωρίσεως θα πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις αυτές, εφόσον ο αιτών ζητεί προστασία για τα «κηρία φωτισμού» (bougies d'éclairage). Η φράση αυτή θα πρέπει να μπορεί να καλύψει τα κεριά, τις λαμπάδες ή τα παρεμφερή αντικείμενα που παρουσιάζουν τα ίδια ουσιώδη χαρακτηριστικά με το βασικό προϊόν, δηλαδή αποτελούνται από φυτίλι και κηρό. Αντιθέτως, στο παράδειγμα αυτό, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί η λειτουργία για την οποία προορίζεται το εν λόγω προϊόν, κατά τρόπον ώστε οι αρμόδιες αρχές και οι επιχειρήσεις να μπορούν να διακρίνουν τα «κηρία φωτισμού» (bougies d'éclairage) από τους «αναφλεκτήρες αφής» (bougies d'allumage) που χρησιμοποιούνται στην αυτοκινητοβιομηχανία.

77. Η ερμηνεία αυτή ευθυγραμμίζεται με την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στην προπαρατεθείσα υπόθεση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, σχετικά με την καταχώριση σήματος στον τομέα των υπηρεσιών λιανικού εμπορίου. Στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο, πράγματι, απαίτησε από τον αιτούντα να προσδιορίσει τα προϊόντα ή τα είδη των προϊόντων για τα οποία παρέχονται οι υπηρεσίες, αναφερόμενο ειδικά στο «λιανικό εμπόριο *ειδών οικοδομικών εργασιών, μαστορέματος και κηπουρικής* [32] καθώς και άλλων χρήσιμων προϊόντων *στον τομέα του do it yourself [της ερασιτεχνικής ενασχολήσεως με μαστορέματα]* [33]». Για το Δικαστήριο, ο εν λόγω βαθμός ακριβείας διευκόλυνε την αξιολόγηση της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ζητήθηκε ή ήδη καταχωρίστηκε ένα σήμα, χωρίς οι ενδείξεις αυτές να περιορίζουν αισθητά την προστασία που παρέχεται στο σήμα [34].

78. Εν πάση περιπτώσει, η σαφήνεια και η ακρίβεια που απαιτούνται πρέπει να αξιολογούνται κατά περίπτωση, ανάλογα με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία, είτε το σήμα είναι εθνικό είτε κοινοτικό.

31 — Η υπογράμμιση δική μου.

32 — Η υπογράμμιση δική μου.

33 — Ομοίως.

34 — Προπαρατεθείσα απόφαση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte (σκέψεις 50 και 51).

79. Έχοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων αυτών, εκτιμώ, κατά συνέπεια, ότι η οδηγία και ο κανονισμός έχουν την έννοια ότι ο προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις επαρκούς σαφήνειας και ακρίβειας, ώστε να παρέχεται στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να καθορίσουν επακριβώς την έκταση της προστασίας που παρέχει το σήμα.

80. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι δυνατόν να πληρούνται με τη συγκεκριμένη απαρίθμηση εκάστου των προϊόντων και εκάστης των υπηρεσιών για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία. Είναι δυνατόν επίσης να πληρούνται με τον προσδιορισμό των βασικών προϊόντων ή υπηρεσιών, ο οποίος παρέχει στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καθορίσουν τα ουσιώδη αντικειμενικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών.

Γ – *Επί της χρήσεως των τίτλων κλάσεων της ταξινομήσεως της Νίκαιας*

81. Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η οδηγία απαγορεύει στον αιτούμενο την καταχώριση εθνικού σήματος να αναφέρεται στις γενικές ενδείξεις των τίτλων κλάσεων της ταξινομήσεως της Νίκαιας, προκειμένου να προσδιορίσει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητεί προστασία.

82. Όπως ήδη εξέθεσα, η ταξινόμηση της Νίκαιας είναι ένα πρακτικό εργαλείο και οι τίτλοι κλάσεων δεν έχουν, αυτοί καθεαυτούς, καμία ουσιαστική αξία. Πάντως, ουδόλως απαγορεύεται στον αιτούντα να προσδιορίζει τα προϊόντα αυτά ή τις υπηρεσίες αυτές χρησιμοποιώντας τις γενικές ενδείξεις των εν λόγω τίτλων κλάσεων. Για τον λόγο αυτόν, είναι αναγκαίο ο προσδιορισμός αυτός να πληροί τις προϋποθέσεις σαφήνειας και ακρίβειας. Πάντως, πρόκειται για κατά περίπτωση αξιολόγηση.

83. Πράγματι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ορισμένες από τις εν λόγω γενικές ενδείξεις είναι, αυτές καθεαυτές, αρκούντως σαφείς και ακριβείς ώστε να παρέχουν στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καθορίσουν την έκταση της προστασίας που παρέχει το σήμα. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για τις ενδείξεις «σαπούνια» ή «πιρούνια και κουτάλια» που προέρχονται αντιστοίχως από τους τίτλους των κλάσεων 3 και 8 της ταξινομήσεως της Νίκαιας.

84. Αντιθέτως, άλλες γενικές ενδείξεις δεν πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές και παρέχουν πληροφορίες μόνο για τον τομέα στον οποίο εμπίπτουν, κατ' αρχήν, τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες[35]. Οι γενικές ενδείξεις που περιλαμβάνονται, επί παραδείγματι, στις κλάσεις 37 («Οικοδομικές εργασίες· επισκευές· υπηρεσίες εγκαταστάσεων») και 45 («Υπηρεσίες προσωπικού και κοινωνικού χαρακτήρα παρεχόμενες από τρίτους προς κάλυψη ατομικών αναγκών») της ταξινομήσεως της Νίκαιας είναι λίαν γενικές και καλύπτουν προϊόντα και υπηρεσίες που παρουσιάζουν τεράστια ποικιλία ώστε να συνάδουν προς τη λειτουργία του προσδιορισμού της προελεύσεως την οποία επιτελεί το σήμα. Χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, δεν παρέχουν τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την προηγούμενη εξέταση των αιτήσεων καταχωρίσεως ούτε στις επιχειρήσεις να ερευνήσουν με ακρίβεια τις καταχωρίσεις που πραγματοποιήθηκαν ή τις αιτήσεις καταχωρίσεως που υποβλήθηκαν από τους υφιστάμενους ή τους ενδεχόμενους ανταγωνιστές τους. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο απαίτησε, με την προπαρατεθείσα απόφαση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, από τον αιτούντα να εξειδικεύσει τα προϊόντα ή είδη προϊόντων που αφορούν οι υπηρεσίες μέσω ενδείξεων που δεν περιλαμβάνονται στους τίτλους κλάσεων.

85. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία αυτά, νομίζω, κατά συνέπεια, ότι η οδηγία και ο κανονισμός έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν στον αιτούντα να προσδιορίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητεί προστασία χρησιμοποιώντας τις γενικές ενδείξεις των τίτλων κλάσεων της ταξινομήσεως της Νίκαιας, εφόσον ο προσδιορισμός αυτός πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις σαφήνειας και ακρίβειας.

35 — Βλ. το σημείο 1 του οδηγού για τους χρήστες της ταξινομήσεως της Νίκαιας.

Δ – *Επί της ερμηνείας που υιοθέτησε ο πρόεδρος του ΓΕΕΑ στο πλαίσιο της ανακοινώσεως 4/03*

86. Στο σημείο ΙΙΙ, δεύτερο εδάφιο, της ανακοινώσεως 4/03 ορίζεται ότι «[το ΓΕΕΑ] δεν απαγορεύει τη χρήση γενικών ενδείξεων και τίτλων κλάσεων λόγω του ότι είναι υπερβολικά ασαφείς ή αόριστοι». Επιπλέον, το σημείο IV της ανακοινώσεως αυτής ορίζει ότι η χρήση όλων των γενικών ενδείξεων του τίτλου κλάσεως ειδικής κλάσεως συνιστά για το ΓΕΕΑ *απαίτηση έναντι όλων των προϊόντων ή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στην εν λόγω ειδική κλάση* [36]. Ομοίως, η χρήση ορισμένης γενικής ενδείξεως που περιλαμβάνεται στον τίτλο κλάσεως θα αφορά *όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στην εν λόγω γενική ένδειξη* [37] και έχουν ταξινομηθεί ορθώς στην ίδια κλάση.

87. Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία απαγορεύει την υιοθέτηση ερμηνείας όπως αυτή που δέχθηκε ο πρόεδρος του ΓΕΕΑ στο πλαίσιο της ανακοινώσεως 4/03.

88. Η ανακοίνωση αυτή εκδόθηκε από το ΓΕΕΑ στο πλαίσιο των καθηκόντων που ασκεί δυνάμει της κανονιστικής ρυθμίσεως περί κοινοτικού σήματος. Δεν είναι νομοθετικό κείμενο και δεν έχει δεσμευτική νομική ισχύ. Πρόκειται για πράξη εσωτερικής οργανώσεως, η οποία αποσκοπεί, σύμφωνα με το σημείο Ι αυτής, στο να εξηγήσει και να αποσαφηνίσει τη διοικητική πρακτική του ΓΕΕΑ. Με την ανακοίνωση 4/03 επιδιώκεται, επομένως, η κατοχύρωση ασφάλειας δικαίου υπέρ των ενδιαφερομένων μερών, με τη θέσπιση σαφούς και προβλέψιμου πλαισίου ως προς τον τρόπο ερμηνείας των διατυπώσεων που χρησιμοποιούνται στις αιτήσεις καταχωρίσεως. Η ανακοίνωση αυτή έχει, κατά συνέπεια, παιδαγωγικό και επεξηγηματικό χαρακτήρα. Πάντως, η απόσταση μεταξύ της παροχής επεξηγήσεων και της δημιουργίας πραγματικών κανόνων δικαίου είναι ελάχιστη. Επομένως, το Δικαστήριο πρέπει να ελέγχει αν το κείμενο αυτό όντως διασφαλίζει την τήρηση των κανόνων που θεσπίζει ο κανονισμός, όπως αυτοί ερμηνεύθηκαν από το Δικαστήριο, και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων.

89. Εν προκειμένω, νομίζω ότι αυτό δεν συμβαίνει.

90. Πρώτον, η ερμηνεία που υιοθετεί η ανακοίνωση 4/03 αντιβαίνει προς τις αρχές που καθιερώνονται στο πλαίσιο του κανονισμού.

91. Πράγματι, κατά τον κανόνα 2, παράγραφος 2, του εκτελεστικού κανονισμού, «[τ]α προϊόντα και οι υπηρεσίες κατονομάζονται στον κατάλογο κατά τρόπο που να δείχνει καθαρά τη φύση τους και έτσι ώστε κάθε προϊόν και κάθε υπηρεσία να μπορεί να ταξινομηθεί σε μια μόνο κλάση της [Τ]αξινόμησης της Νίκαιας». Πάντως, διατυπώνω δύο παρατηρήσεις. Αφενός, είναι δυσχερές να τηρηθεί η επιταγή αυτή, εάν το ΓΕΕΑ δεν απαγορεύει, σύμφωνα με τους όρους του σημείου ΙΙΙ, δεύτερο εδάφιο, της ανακοινώσεως 4/03, τη χρήση γενικών ενδείξεων και τίτλων κλάσεων λόγω του ότι είναι *υπερβολικά ασαφείς ή αόριστοι* [38]. Αφετέρου, πρέπει να γίνει παραπομπή στις επεξηγηματικές σημειώσεις σχετικά με την ταξινόμηση της Νίκαιας, κατά τις οποίες ορισμένα προϊόντα ή υπηρεσίες μπορούν, ελλείψει οποιασδήποτε επεξηγήσεως, να εμπίπτουν σε πλείονες κλάσεις.

92. Δεύτερον, η ερμηνεία που υιοθέτησε το ΓΕΕΑ, η οποία χαρακτηρίζεται από τη θεωρία ως «"class-heading-covers-all" approach» [39], δεν εξασφαλίζει την τήρηση της αρχής της ειδικότητας, στο μέτρο που δεν παρέχει τη δυνατότητα να καθοριστεί επακριβώς το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του σήματος.

36 — Η υπογράμμιση δική μου.

37 — Ομοίως.

38 — Η υπογράμμιση δική μου.

39 — Βλ. Ashmead, R., «International Classification class headings: illustrative or exemplary? The scope of European Union registrations», *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2007, τόμος 2, τεύχος 2, σ. 76.

93. Πράγματι, η ερμηνεία αυτή καταλήγει να αναγνωρίζει στον αιτούντα οιονεί απεριόριστα αποκλειστικά δικαιώματα επί των προϊόντων και των υπηρεσιών μιας κλάσεως. Επί παραδείγματι, όταν ο αιτών αναφέρεται μόνο στις γενικές ενδείξεις του τίτλου της κλάσεως 45 της ταξινομήσεως της Νίκαιας και ζητεί, κατά συνέπεια, την καταχώριση σήματος για «υπηρεσίες προσωπικού και κοινωνικού χαρακτήρα παρεχόμενες από τρίτους προς κάλυψη ατομικών αναγκών», η καταχώριση του σήματος αυτού μπορεί να του παράσχει την αποκλειστική χρήση σημείου για υπηρεσίες που παρουσιάζουν τεράστια ποικιλία, οι οποίες καλύπτουν όχι μόνο τις «λέσχες γνωριμιών» και τη «σύνταξη ωροσκοπίου», αλλά και τα «γραφεία ιδιωτικών αστυνομικών» και τις «υπηρεσίες αποτεφρώσεως» [40]. Πρόκειται, δηλαδή, για υπηρεσίες οι οποίες δεν παρουσιάζουν, a priori, κανένα κοινό χαρακτηριστικό. Στην περίπτωση αυτή, η έκταση της προστασίας που παρέχει το σήμα είναι ακαθόριστη, σχεδόν αδιόρατη, σε βάρος των αρχών της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών. Πάντως, σύμφωνα με την αρχή της ειδικότητας, ένα σήμα δεν πρέπει να προστατεύεται σε απόλυτο βαθμό.

94. Τρίτον, η ερμηνεία αυτή δεν εξασφαλίζει την ουσιαστική χρήση του σήματος κατά την έννοια των άρθρων 10 της οδηγίας και 15 του κανονισμού. Πράγματι, δεν είναι προφανές ότι ο δικαιούχος του σήματος εκμεταλλεύεται το σημείο σε σχέση με το σύνολο των προϊόντων και των υπηρεσιών για τα οποία ζήτησε προστασία. Πάντως, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας P. Léger στο σημείο 80 των προτάσεών του στην υπόθεση που κατέληξε στην προπαρατεθείσα απόφαση Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, η άσκηση αγωγής για την έκπτωση του δικαιούχου του σήματος από τα δικαιώματά του δεν είναι πρόσφορη εφόσον, ευθύς εξ αρχής, είναι δεδομένο ότι το σήμα θα χρησιμοποιηθεί μόνο για ορισμένα προϊόντα ή υπηρεσίες. Επιπλέον, το σύστημα αυτό φαίνεται να τελεί σε αντίφαση προς τους σκοπούς που εκφράζονται στην ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας και στη δέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, κατά τις οποίες ο νομοθέτης της Ένωσης απαιτεί τα σήματα που καταχωρίζονται να χρησιμοποιούνται πράγματι επί ποινή εκπτώσεως. Όπως ορθώς υπενθύμισε ο γενικός εισαγγελέας D. Ruiz-Jarabo Colomer στο σημείο 42 των προτάσεών του, στην υπόθεση που κατέληξε στην προπαρατεθείσα απόφαση Ansul, τα μητρώα των Γραφείων Σημάτων δεν αποτελούν απλώς καταλόγους σημάτων, αλλά αντιθέτως, πρέπει να αντανακλούν την πραγματικότητα και να περιλαμβάνουν τις ενδείξεις που χρησιμοποιούνται στην αγορά.

95. Κατά συνέπεια, μολονότι φαίνεται, εκ πρώτης όψεως, ότι η ερμηνεία που υιοθέτησε το ΓΕΕΑ διευκολύνει την καταχώριση των σημάτων στα δημόσια αρχεία, τελικώς καταλήγει στην αύξηση του συνολικού αριθμού των καταχωρισμένων και προστατευομένων σημάτων στην Ένωση και, κατά συνέπεια, των συγκρούσεων που ανακύπτουν μεταξύ τους. Εκτός του ότι δεν εξασφαλίζει τη χρηστή διοίκηση, δεν παρέχει, επιπλέον, τη δυνατότητα εγκαθιδρύσεως ανόθευτου ανταγωνισμού στην αγορά.

96. Τέταρτον, η ερμηνεία αυτή δεν εγγυάται την ασφάλεια δικαίου. Πράγματι, όπως επισήμαναν, ιδίως, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Ιρλανδική, η Γερμανική και η Γαλλική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις τους, η ταξινόμηση της Νίκαιας είναι ένα εξελισσόμενο εργαλείο. Η δέκατη έκδοση της ταξινομήσεως αυτής, η οποία θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2012, κατατάσσει, σε τίτλους κλάσεων που δεν έχουν μεταβληθεί, νέα προϊόντα και υπηρεσίες [41]. Πάντως, δεν μπορώ να περιορίσω το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του σήματος σε ένα κείμενο που μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με την εξέλιξη της αγοράς.

40 — Βλ. και την κλάση 37 της ταξινομήσεως της Νίκαιας, με τίτλο «Οικοδομικές εργασίες· επισκευές· υπηρεσίες εγκαταστάσεων», που καλύπτει την «καταστροφή επιβλαβών ζώων», ή την κλάση 26, με τίτλο «δαντέλες, κεντήματα, κορδέλες και σιρίτια· κουμπιά, αγκράφες και κόπιτσες, καρφίτσες και βελόνες· τεχνητά άνθη», που περιλαμβάνει και τα «ψεύτικα μαλλιά».

41 — Βλ., ιδίως, την κλάση 42 της ταξινομήσεως της Νίκαιας, η οποία θα περιλαμβάνει, από την 1η Ιανουαρίου 2012, οκτώ πρόσθετες υπηρεσίες.

97. Κατά συνέπεια, έχοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων αυτών, εκτιμώ ότι η ανακοίνωση 4/03, με την οποία ο πρόεδρος του ΓΕΕΑ αναφέρει, αφενός, ότι το ΓΕΕΑ δεν απαγορεύει τη χρήση των λίαν ασαφών ή αόριστων γενικών ενδείξεων και των τίτλων κλάσεων και, αφετέρου, ότι η χρήση των εν λόγω ενδείξεων συνιστά απαίτηση έναντι όλων των προϊόντων ή υπηρεσιών που εμπίπτουν στην οικεία κλάση, δεν εξασφαλίζει τη σαφήνεια και την ακρίβεια που απαιτούνται για την καταχώριση σήματος, είτε αυτό είναι εθνικό είτε κοινοτικό.

IV – Πρόταση

98. Υπό το πρίσμα των προηγουμένων σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε ο Person Appointed by the Lord Chancellor under Section 76 of the Trade Marks Act 1994, on Appeal from the Registrar of Trade Marks, με αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που διαβιβάσθηκε από το High Court of Justice (England & Wales), ως εξής:

«1) α) Η οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, και ο κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα, έχουν την έννοια ότι ο προσδιορισμός των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις επαρκούς σαφήνειας και ακρίβειας, ώστε να παρέχεται στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να καθορίσουν επακριβώς την έκταση της προστασίας που παρέχει το σήμα.

β) Οι προϋποθέσεις αυτές είναι δυνατόν να πληρούνται με τη συγκεκριμένη απαρίθμηση εκάστου των προϊόντων και εκάστης των υπηρεσιών για τα οποία ο αιτών ζητεί προστασία. Είναι δυνατόν επίσης να πληρούνται με τον προσδιορισμό των βασικών προϊόντων ή υπηρεσιών, ο οποίος παρέχει στις αρμόδιες αρχές και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να καθορίσουν τα ουσιώδη αντικειμενικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών.

2) Η οδηγία 2008/95 και ο κανονισμός 207/2009 έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν στον αιτούντα να προσδιορίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητεί προστασία χρησιμοποιώντας τις γενικές ενδείξεις των τίτλων κλάσεων της κοινής ταξινομήσεως των προϊόντων και των υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίζεται το σήμα, εφόσον ο προσδιορισμός αυτός πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις σαφήνειας και ακρίβειας.

3) Η ανακοίνωση 4/03 του προέδρου του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (σήματα, σχέδια και πρότυπα) (ΓΕΕΑ), της 16ης Ιουνίου 2003, για τη χρήση των τίτλων κλάσεων στους καταλόγους προϊόντων και υπηρεσιών για τις αιτήσεις και τις καταχωρίσεις κοινοτικού σήματος, με την οποία ο πρόεδρος αναφέρει, αφενός, ότι το Γραφείο αυτό δεν απαγορεύει τη χρήση των λίαν ασαφών ή αόριστων γενικών ενδείξεων και των τίτλων κλάσεων και, αφετέρου, ότι η χρήση των εν λόγω ενδείξεων συνιστά απαίτηση έναντι όλων των προϊόντων ή υπηρεσιών που εμπίπτουν στην οικεία κλάση, δεν εξασφαλίζει τη σαφήνεια και την ακρίβεια που απαιτούνται για την καταχώριση σήματος, είτε αυτό είναι εθνικό είτε κοινοτικό.»